

LR Prezidentei
LR Seimo Pirmininkui
LR Ministrui Pirmininkui

Kopija – Užsienio reikalų Ministrui

2017-01-17

DĖL KONSTITUCIJOS PAŽEIDINĖJIMO

Lietuvos Respublikos Konstitucija skelbia: „Valstybinė kalba – lietuvių kalba“ (14 str.). LR Konstitucinis Teismas įrodė, kad „asmens vardas ir pavardė piliečio pase turi būti rašomi valstybine kalba. Kitaip būtų paneigtas konstitucinis valstybinės kalbos statusas“ (1999-10-21 d. nutarimas). Lietuvių kalbos specialistų sudarytos valstybės institucijos, turinčios įgaliojimus rūpintis valstybinės kalbos saugojimu 2015 m. papildomai išaiškino: Lietuvos Respublikos piliečių vardai ir pavardės asmens dokumentuose turi būti rašomi lietuviškais rašmenimis (Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, Lietuvių kalbos instituto mokslo tarybos sprendimai).

Sausio 13-osios išvakarėse tuos sprendimus ir 2010 m. Seimo balsavimą Užsienio reikalų ministras, pažeisdamas Konstituciją ir nesilaikydamas savo kompetencijos, pavadino gėdingais, sakydamas: „dėl to man gėda ir esu pasirengęs dar kartą dėl to atsiprašyti“. Oficialiai ministras turi reikšti valstybės, o ne asmeninę ar partijos poziciją. Galimybė vartoti vardą ir pavardę pagal tautinės mažumos kalbos skambesį (tarimą) numatyta Lietuvos ir Lenkijos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartyje. Tokią tvarką nepažeidžiančia Europos Sąjungos teisės aktų dar 2011-05-12 d. pripažino ES Teisingumo Teismas ir kitos institucijos. Lietuvos lenkų rinkimų akcijos aktyvistai nenori net surusintų pavardžių pagal Lietuvos įstatymus rašyti lenkiškai: Kvietkovskij nesirašo Kvietkovski, Jedinskij – Jedinski, Tomaševskij – Tomaševski.

2017-01-12 d. LR užsienio reikalų ministro susitikime su LR Seimu svarbiausios temos buvo Astravo atominės elektrinės statyba ir kiti reikalai, bet Lietuvos ir Lenkijos konfliktavimu suinteresuota žiniasklaidos dalis iš konteksto išėmė ir labai išplėtojo kelis ministro sakinius vien apie Lietuvos asmenvardžių rašybą. Net keturis kartus kartota, jog Lietuvoje originalo forma nerašomos nelietuviškos pavardės, tarp jų ir lenkiškos. Bet lenkų kalbos dėsnius ir raidą atitinkančių pavardžių Lietuvoje yra nedaug – dauguma mūsų pavardžių susidarė Lietuvos Didžiojoje kunigaikštystėje pagal jos tvarką: vienodas pavardes turėjo ir lietuviai, ir lenkai (plg. Z. Zinkevičius. Lietuvių antroponimika. V., 1977, p. 243–250; Vilnijos lenkų kalbų pavardės. V., 2012, p. 24–41, 352).

Daugiausia mūsų pavardžių užrašyta kirilica LDK raštinių kalba, lietuviškai, lenkiškai, rusiškai, todėl autentiškais (originaliais) laikomi asmenvardžiai, vartoti ir įsigalėję gimtąja (šnekamąja) lietuvių kalba. Lenkijoje pavardės XVI a. (pirmiausia) taip pat buvo oficialiai užrašytos lotynų kalba, bet dabar originaliomis laikomos pavardės valstybine lenkų kalba.

Lenkijos spaudos agentūros skubiai išplatinti nepagrįsti ir perdėti ministro pažadai (plg. Kurier Wileński, 2017-01-13, p. 3) kursto pažeisti Lietuvos Respublikos Konstituciją, įstatymus, valstybingumą, teritorijos vientisumą, todėl reikalaujame paskelbtą dezinformaciją atitaisyti ir daugiau valstybės vardu nedalinti jokių prieškonstitucinių įsipareigojimų.

Pagarbiai

„Vilnijos“ draugijos pirmininkas,
„Talkos“ valstybinei kalbai iniciatyvinės grupės narys hab. dr. **K. Garšva**